

**Nieuwsbrief
nr. 1 / 2021**

Beste Vrienden van St. Gerlach,

Aan de vooravond van het Octaaf van St. Gerlach dat op 5 januari a.s. in de Gerlachuskerk in Houthem zal starten, hierbij een eerste nieuwsbrief voor de Vrienden van St. Gerlach.

In de zomer van 2021 is de Stichting Vrienden van St. Gerlach opgericht met als doel om de devotie tot St. Gerlach te bevorderen en om het heiligdom en de parochie daarin te ondersteunen. Sindsdien hebben we een website (in samenwerking met Localhosting) ontwikkeld (www.vriendenvansintgerlach.nl) en staan we te trappelen om in 2022 met eigen activiteiten te starten. Via deze activiteiten willen we ten eerste bevorderen dat we elkaar als Vrienden beter leren kennen, zodat we kunnen inschatten wat we met hulp van de Vrienden van onze doelstelling in 2022 kunnen realiseren en wat voor nu nog te hoog gegrepen is.

Vorstelijke splendeur van de familie Regout

Een eerste activiteit waarvoor we u bij deze graag uitnodigen – onder voorbehoud dat Corona maatregelen het toestaan – is een bezoek aan een tentoonstelling in Bureau Europa aan de Boschstraat in Maastricht over de *vorstelijke splendeur van de familie Regout*. De tentoonstelling is gebaseerd op een album van Petrus Regout (1801-1878). We kunnen er als groep van Vrienden van Sint Gerlach (met dank aan Paul Wester) een exclusieve rondleiding krijgen op **29 januari 2022 van 14 tot 15 uur** door de kunstverzamelaar Tom Cremers, die deze tentoonstelling heeft bedacht en samengesteld. Na afloop is er, zo mogelijk, een kleine borrel in de tegenover Bureau Europa gelegen Rooftopbar (boven Studenthotel) in het voormalige Eifelgebouw.

U kunt zich voor de rondleiding opgeven via info@vriendenvansintgerlach.nl¹. In de bijlage bij deze Nieuwsbrief kunt u meer over deze tentoonstelling lezen.

¹ Graag daarbij aangeven met hoeveel personen u wilt komen en of zij over een Museumjaarkaart beschikken. De kosten van de rondleiding zijn voor rekening van de Stichtingen Vrienden van Sint Gerlach. Er is ruimte voor een groep van 20 personen, maar bij voldoende belangstelling kan een tweede groep georganiseerd worden. I.v.m. de check van de Corona-app wordt geadviseerd rond 13.45 uur bij Bureau Europa te zijn zodat rond 14 uur iedereen binnen is en Tom met de rondleiding kan starten. Wanneer u zich opgeeft, laten we u in de loop van januari weten of het bezoek op 29 januari 2021 door kan gaan.

Vriend van Sint Gerlach?

Je kunt je afvragen of Petrus Regout postuum tot de Vrienden van Sint Gerlach kan worden gerekend. In 1872 en 1873 werd het interieur van de Gerlachuskerk in zijn geheel overgeschilderd door J. Stroucken en J. van den Dijck; dat werk werd betaald door Petrus Regout. Hij liet daarbij op de plafondschildering zijn familiewapen aanbrengen. Ook bevond zich in de kerk een houten wapenschild van de familie Regout tegen de voorkant van de eerste bank in het middenschip. Beide herinneringen zijn er niet meer, maar wel hangt nog boven de ingang in de tweede travee van de noordmuur een portret van Petrus Regout en zijn patroonheilige St. Petrus. De *splendeur van de familie Regout* is daarmee ook in de parochiekerk van St. Gerlach zichtbaar!²

links: olieverf op doek, 223 × 300 cm
rechtsonder gesigneerd: 'J. Stroucken
Rurmondensis 1873'.

Op het schilderij is Sint-Petrus te zien met een boek en de sleutels van de hemelpoort staande op een wolk. Links van hem is de holle eik geschilderd en knielt Regout op een bidstoel. Regout is gekleed in het tenue van Ridder van het H. Graf met de versierselen van wereldlijke en kerkelijke onderscheidingen op zijn borst. In het landschap op de achtergrond is naast de eik de Gerlachuskerk van Houthem te zien. Sint-Petrus wijst met zijn linker hand naar zijn grafkerk, de Romeinse Sint-Pieter, waarboven de tekst: NON PRAEVALEBVNT ('Zij zullen niet de overhand hebben' - Devies van Regout). Rechts onder voor Regout staat zijn wapenschild. Op 5 februari 1872 besloot het kerkbestuur om een eeuwige jaardienst te laten vieren voor Petrus Regout uit dankbaarheid voor het herstel van de kerk en de schilderijen. Bron: Schulte, Landgoed Sint Gerlach

Andere activiteiten

We hopen u op 29 januari 2022 te mogen begroeten, of bij één van de andere activiteiten die we in 2022 verwachten te organiseren, waaronder een activiteit met Pasen voor gezinnen, tentoonstellingen in de zomer 2022 (*Pelgrimsheiligen langs de Camino*) en winter 2022/2023 (*Plaatsen van devotie tot St. Gerlach*) in het heiligdom in Houthem, dan wel bij de jaarlijkse vanuit de parochie georganiseerde pelgrimstocht vanaf het graf van St. Gerlach naar het graf van St. Servaas in Maastricht. U kunt ons uiteraard ook op andere wijze steunen, bijvoorbeeld door mee te helpen bij de redactie van de nieuwsbrieven (die we 2 of 3x per jaar willen uitgeven) of bij de redactie van de website (www.vriendenvansintgerlach.nl). Op de website kunt u ook lezen over projecten die we komende jaren willen realiseren. Ook daarvoor is uw steun uiteraard van harte welkom.

We hopen zo niet alleen vrienden van St. Gerlach te worden en samen het heiligdom te ondersteunen, maar ook vrienden van elkaar te worden.

Met vriendelijke groet, namens Stichting Vrienden van St. Gerlach, alvast een zalig nieuwjaar,

Maurice Essers (voorzitter) Hella Binnendijk (penningmeester)
Jos Lodewick (secretaris) Jacqueline Starmans

² Dat laat onverlet dat de naam Regout vanuit de katholieke sociale leer ook negatieve associaties opwekt. Zie bijvoorbeeld <http://shcl.x-cago.com/shcl/resources/files/LezingKnotter.pdf>

De fontein bij Vaeshartelt.
© uit het Album

ACHTERGROND EXPOSITIE

De vorstelijke splendeur uit Regouts pronkalbum

Het moet een vermogen hebben gekost, het luxe album dat Petrus Regout in 1866 liet maken van zijn bezittingen. De Maastrichtse kunstverzamelaar Tom Cremers wist een exemplaar te bemachtigen.

DOOR VIKKIE BARTHOLOMEUS
MAASTRICHT

Vijftien voet hoog waren ze. Meer dan vier en een halve meter luxueuze glamour, schitterende kandelabers van verguld brons en kristal, op een basement gedragen door drie draken. Petrus Regout had de kunststukken in zijn fabriek laten maken in opdracht van Koning Willem II, waar hij een goede band mee had. Twaalfduizend gulden kostten ze, een vermogen in 1842. Koning Willem II hield nogal van pracht en praal, waarschijnlijk beïnvloed door zijn vrouw Anna Paulowna uit de pronkzuchtige Russische tsarendynastie van de Romanovs.

De koning vond de Maastrichtse kandelabers zo prachtig, dat hij ook een set schonk aan de Franse koning Louis Philippe; na diens aftreden hield Napoleon III ze om het Tuilerieënpaleis te verlichten. Petrus Regout was er zo trots op dat hij de lichttornamenten opnam in zijn *Album dédié à mes enfants et mes amis* (album opgedragen aan mijn kinderen en mijn vrienden). Een boekwerk vol litho's en foto's van zijn bezittingen. Van buitenissige landgoederen tot de modernste brandweerwagens uit de fabrieken. Van ontwerpen van arbeiderswoningen tot het dessin van een stuk zijde dat hij kreeg van een Japanse prins.

Geluk

Sommige litho's zijn zo gedetailleerd, dat het lijkt op een opname met een drone.

TOM CREMERS

De Maastrichtse kunstverzamelaar Tom Cremers wist een exemplaar te bemachtigen. Met „zoeken, vragen, geduld en geluk” vond hij er een te koop. Verkoper en prijs houdt hij voor zich. „Maar het is fantastisch. Eindelijk. Ik had het album 45 jaar geleden al eens bij een antiquariaat zien liggen maar toen had ik het geld niet. Ik heb er altijd spijt van gehad dat ik het niet kon kopen.” Toch twijfelde Cremers bij zijn aanschaf. Het album was namelijk in een abominabele staat, had flinke waterschade opgelopen. „Maar dat is ook mijn geluk geweest, daardoor heb ik het kunnen kopen.” Na lang twijfelen heeft hij besloten het album te laten restaureren en de platen apart in te laten lijsten. Ze zijn volgende week te zien in de expositie *Het Album* bij Bureau Europa. „Mensen zullen zeggen: wie laat nou zo'n mooi album uit elkaar halen? Maar dit was er zo slecht aan toe dat ik het aandurfde. Voordeel is dat het nu voor een groot publiek te zien is. Het archief (Regionaal Historisch Centrum, red.) heeft bijvoorbeeld ook een exemplaar, maar dan moet je dat uit het depot opvragen en heel voorzichtig met witte handschoentjes door die enorme pagina's bladeren. Nu kun je elk detail rustig bekijken.”

Het album is in 1866 in Parijs gemaakt, waarschijnlijk zijn er drie edities. In welke oplage het is gemaakt is niet bekend. De Franse lithograaf Théodore Müller maakte veel van de afbeeldingen van Regouts bezittingen en lusthuizen met kasteel Vaeshartelt als hoogtepunt. Regout, grondlegger van De Sphinx, wilde indruk maken met zijn weelderige tuinen met de watervallen en fonteinen aangedreven door stoommachines die 'vanaf zes uur 's ochtends tot 's avonds het park een zekere levendigheid en vrolijkheid verlenen'. Zeven leeuwen spoten het water rond een van de vijvers 'twintig voet hoog'. De Engelse landschapstuin was buitenissig weelderig aangelegd, stond vol *follies*, decoratieve bouwwerkjes. Wandelpaden leiden zelfs onder de watervallen door. Tom Cremers: „Sommige litho's zijn vanuit vogelperspectief gemaakt, zo goed en gedetailleerd dat het lijkt op een opname met een drone. Er wordt wel gezegd dat Müller die litho's alleen gemaakt kan hebben door bij Vaeshartelt met een luchtballon te zijn opgestegen. Maar daar is geen bewijs voor.”

Het album bevat 32 prenten. „Regout streefde naar aanzien; daarvoor gebruikte hij dit album. Een van zijn grootse frustraties is dat het hem niet is gelukt in de adelstand verheven te worden.”

Regout streefde naar aanzien; daarvoor gebruikte hij dit album.

TOM CREMERS

Paus

Een exemplaar werd bijvoorbeeld aan de Paus aangeboden. Toen Pius X in de politieke problemen kwam en in de moeilijkheden raakte in Rome, bood Regout hem Vaeshartelt aan, mocht de paus het Vaticaan moeten verlaten. Het album werd verder gebruikt om zijn lusthuizen en *chateaux* aan te bevelen aan potentiële vakantiegangers of huurders.

De rijkdom in het album staat haaks op de leefwereld van Regouts werknemers. Al wordt naast het aantal kamers van Vaeshartelt (18), salons (18) en fonteinstralen (60) wel kort vermeld dat er in zijn kristal-, glas- en keramiekkabriekeken 1600 arbeiders werken. Het album moet indertijd een vermogen hebben gekost. „Je moet weten, hij was puissant rijk, hij wilde het beste hebben.” Regout stierf in 1878 op zijn geliefde landgoed. De tuin van Vaeshartelt raakte niet lang daarna in verval, de vorstelijke ambiance verdween. Maar het album heeft de *splendeur* van weleer vereeuwigd. Expositie Het Album is vanaf 22 december te zien tot 6 februari bij Bureau Europa, Boschstraat 9. www.bureau-europa.nl

De Toonzaal

De voormalige toonzaal van Sphinx bij Bureau Europa wordt dit weekend eenmalig weer ingericht als showroom. Op vrijdag 17, zaterdag 18 en zondag 19 december van 12.00 tot 17.00 is de ruimte te bezoeken. Er worden speciale stukken keramiek en glas van Sphinx en aanverwante fabrikanten tentoongesteld; ook zullen er objecten te koop zijn.

Uit: De Limburger, 17 december 2021

Stichting Vrienden van Sint Gerlach

Secretariaat: Strabeek 33

6301 JHP HOUTHEN – ST. GERLACH

Tel: 043 – 604 40 469

Website: www.vriendenvansintgerlach.nl

Bank: NL16 INGB 0007 5815 43

e-mail: info@vriendenvansintgerlach.nl